

Nyt casestudie: Undervisning med afsæt i rettigheder skaber større trivsel

Rettighedsskoler understøtter elevers viden om deres rettigheder og engagerer dem i at skabe tryghed og trivsel på skolen. Det viser erfaringer fra tre forskellige skoler, der er samlet i den netop offentliggjorte rapport *Rettighedsskoler – et casestudie*, der er udarbejdet på baggrund af et udviklingsprojekt støttet af VELUX Fonden.

Danmark er der aktuelt mere end 50 grundskoler, der gennem UNICEF Danmark er certificeret Rettighedsskoler. Med udspillet *Børnene Først* har regeringen desuden foreslået, at der de kommende år skal åbne endnu flere. Alligevel har der frem til nu kun været sparsom erfaringsopsamling, der systematisk viser, hvad det i praksis betyder for de involverede elever og medarbejdere.

”Det er virkelig spændende, at vi nu har noget systematisk og kvalificeret viden, vi kan bruge, når vi fremadrettet skal udvikle på vores koncept for Rettighedsskoler i Danmark,” siger national chef i UNICEF Anne-Mette Friis om det nye casestudie.

Britiske erfaringer har tidligere peget på, at det medfører bedre trivsel, mindre mobning og højere elevengagement, når børn kender deres rettigheder. Dét bakker de danske resultater op.

Også i det danske studie peger elever, medarbejdere og ledelse nemlig på, at eleverne på Rettighedsskoler oplever en øget trivsel, at eleverne lærer at acceptere hinanden og tale pænt til hinanden, og at de får mulighed for at give deres mening til kende. Flere peger på, at der er færre, der mobber.

Klassecharters og tryghedsvandringer er vellykkede initiativer

Rettighedsarbejdet er med til at inkludere de elever, der kan føle sig udenfor. Både elever og medarbejdere, herunder inklusionspædagoger, fremhæver, at det at tale om rettigheder som noget universelt, der gælder alle, giver eleverne en oplevelse af at høre til og være en del af noget større. Her fungerer rettighedsarbejde med blandt andet klassecharters virkelig godt.

Alle klasser på Rettighedsskoler laver årligt et klassecharter, der erstatter klassens regler og udgør klassens egne mål for trivsel. Det er et godt redskab til at gøre rettighederne konkrete, fortæller Anne-Mette Friis:

”På Rettighedsskoler bliver børn trænet i at udtrykke deres meninger, holdninger og synspunkter - og voksne bliver trænet i at lytte til dem. Klassecharters er en måde at gøre nogle abstrakte konventionsbestemte rettigheder meget konkrete for børnene – og det er glædeligt, at studiet her bekræfter, at det er noget der fremmer trivslen.”

Foruden klassechartersfremhæves de såkaldte tryghedsvandring som en utrolig vellykket indsats, der understøtter elevernes medbestemmelse og skaber større tryghed og trivsel.

Tryghedsvandring er et meget konkret initiativ, hvilket tiltaler børnene, og alle eleverne fremhæver dem som vigtige. På tryghedsvandring bevæger eleverne sig fysisk rundt på skolens arealer og kortlægger, hvilke områder der er utrygge. Herefter er eleverne med til at udarbejde handleplaner for, hvilke indsatser og initiativer der skal laves som opfølgning på tryghedsvandringerne.

Der er stadig plads til forbedring

Erfaringer fra casestudiet viser imidlertid også, at de børn, der har særligt behov for struktur og forudsigelighed, bliver udfordret af den projektbaserede undervisning, der er et centralt element på alle Rettighedsskoler. Studiet peger derfor på fordele ved fremadrettet at tænke i at dele emneuger op, så de i stedet fordeles som enkelte temadage udover skoleåret.

Et andet opmærksomhedspunkt, studiet har identificeret, er, at det i særdeleshed er elever engageret i skolernes rettighedsråd, der er involveret i beslutningsprocesser på skolerne, hvorimod det brede engagement skal boostes med forskellige målrettede tiltag. Det bekymrer imidlertid ikke National Chef i UNICEF Anne-Mette Friis:

”Studiet her viser, at vi har fat i nogle rigtig gode ting, og det fortæller os præcis, hvor konceptet endnu ikke har fundet sin endelige form. Det skal vi arbejde videre med – og det skal vi gøre sammen med børnene.”

Anne-Mette Friis peger desuden på, at den ene af de tre skoler, der har deltaget i studiet, er et år længere fremme i processen med at blive Rettighedsskole end de andre. Elever og medarbejdere her oplever i højere grad, at arbejdet med rettigheder er implementeret bredt på hele skolen:

”Det bekræfter mig i, at Rettighedsskoler er kommet for at blive, og at de over tid kun vil blive et endnu stærkere redskab for udbredelsen af børns rettigheder,” afrunder hun.

Anbefalinger til lærere og andre medarbejdere

Baseret på casestudiet er der formuleret en række anbefalinger til medarbejdere på Rettighedsskoler:

- Giv plads til børnenes stemmer
- Husk, at du som voksen altid er ansvarlig for at skabe de bedst mulige rammer for, at børnene kan udfolde sig, få deres rettigheder opfyldt og udvikle sig i et trygt skolemiljø
- For nogle elever er en løs projektform inspirerende, mens det for andre vil virke stressende. Skal rettighedsarbejdet involvere og engagere alle elever, skal der derfor bevidst arbejdes med forskellige deltagelsesformer

- Gør alt, hvad I kan for at understøtte, at de elever, som tager aktivt del i skolernes rettighedsråd, har mulighed for at formidle deres arbejde til de andre elever på skolen, så arbejdet med rettigheder kommer til at vedrøre alle

FAKTA:

- *Rettighedsskoler – et casestudie* danner afslutningen på VELUX FONDENS støtte til udvikling og udrulning af UNICEF Rettighedsskoler i perioden 2017 – 2020

- Studiet baserer sig på kvalitative interviews

- Gennem en periode på to et halvt år har tre skoler bidraget med deres erfaringer

- Skolerne er repræsentativt udvalgt med hensyn til placering, elevtal, elevsammensætning etc.

- De opmærksomhedspunkter, der er fremkommet af studiet, er løbende delt med UNICEF Danmark, så de har kunnet indtænkes og bruges i arbejdet med opstart og implementering af Rettighedsskoler i Danmark

ELEVCITATER:

- "At være Rettighedsskole betyder, at uanset hvilket handicap, du har, skal du kunne gå der – og du skal kunne gå der uden at have det dårligt. Du skal have det godt. Og så skal børn have noget medbestemmelse. Det synes jeg, er vigtigt!"

- "Jeg synes, det er fedt med tryghedsvandringerne; hvor vi markerer, hvor der er trygt og utrygt at være på skolen. Det var fedt at få indblik i, at det er ikke kun mig, der synes det her, der er en hel masse andre."

- "Jeg tror bare, at folk lærer at acceptere hinanden mere, og trivselen på skolen og i klasserne generelt bliver bedre. Vi har klassecharter, så vi ved, hvad vi må og kender til vores rettigheder."

LINKS:

[Rettighedsskoler – Et casestudie](#)